

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w B. kwoty 124.369,50 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych od dnia 1 listopada 2016 r. do dnia zapłaty, a także kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych tytułem części wynagrodzenia należnego mu za wykonanie robót budowlanych z tytułu umowy nr (...), która to kwota była zatrzymana jako zabezpieczenie w postaci kaucji gwarancyjnej.

Pismem z dnia 05.09.2017 r. powód ograniczył powództwo o kwotę 24.369,50 zł wraz z odsetkami od kwoty cofniętego roszczenia wskazując, że w dniu 03.08.2017 r. pozwany dokonał częściowej wpłaty należności głównej w kwocie 24.369,50 zł.

Dnia 19 grudnia 2017 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku VII Wydział Gospodarczy w sprawie VII GNc 495/17 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym nakazał pozwanemu, aby zapłacił powodowi żadaną kwotę wraz z odsetkami oraz kosztami postępowania w sprawie.

Pozwany (...) S.A. w B. w sprzeciwie od tego nakazu zapłaty wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda kosztów procesu. W uzasadnieniu potwierdził fakt łączącej strony umowy. Wskazał przy tym, że strony łączyła też inna umowa – Nr (...) i w ramach rękojmi i gwarancji udzielonej przez powoda na wykonane w ramach tej umowy prace kwestionował ich jakość. Podniósł, że mimo wzywania powoda do usunięcia stwierdzonych wad, strona powodowa odmówiła usunięcia usterek, co było powodem naliczenia stronie powodowej kary umownej w ostatecznej kwocie 68.967,46 zł. Pozwany zgłosił zarzut potrącenia wierzytelności dochodzonej przez powoda pozwem w niniejszej sprawie w kwocie 100.000 zł z wierzytelnością przysługującą pozwanemu w kwocie 68.967,46 zł z tytułu naliczonej powodowi kary umownej.

Wyrokiem z dnia 19 października 2018 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 100.000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych od dnia 1 listopada 2016 r. do dnia zapłaty, umorzył postępowanie w pozostałym zakresie oraz zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 10.614,10 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 5.614,10 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego. Nadto wyrokowi do kwoty 31.032,54 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych od dnia 1 listopada 2016 r. do dnia zapłaty nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

Orzeczenie to zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

W dniu 4 kwietnia 2013 roku powód zawarł z pozwanym umowę o roboty budowlane nr (...), zgodnie z którą powód zobowiązał się do kompleksowego wykonania instalacji napowietrzania szybów windowych, klatek schodowych, korytarzy ewakuacyjnych (pionowych i poziomych) w ramach zadania inwestycyjnego pn. (...) (§ 1 Umowy), a pozwany zobowiązał się do zapłaty wynagrodzenia w wysokości 1.750.000,00 zł netto (§ 11 Umowy).

Strony dokonały zmiany treści umowy w formie trzech aneksów. W drodze aneksu nr (...) dokonano rozszerzenia zakresu prac powoda o wykonanie dostawy i montażu systemu wentylacji pożarowej oraz zwiększenia wynagrodzenia przysługującego powodowi o kwotę 730.000 zł netto (§ 1 aneksu nr (...)). W drodze aneksu nr (...) dokonano rozszerzenia zakresu prac powoda o wykonanie i montaż klap i siatek zabezpieczających, a także dokonano zwiększenia wynagrodzenia przysługującego powodowi o kwotę 62.480 zł netto (§ 1 aneksu nr (...)). W drodze aneksu nr (...) dokonano rozszerzenia zakresu prac powoda o wykonanie robót dodatkowych polegających na naprawie uszkodzonych przewodów sterujących systemem napowietrzania, wykonanie dodatkowych kanałów do napowietrzania wind W1 i W2 oraz wykonanie podpór pod kanały oddymiające systemów (...)1 i (...)2 (§1 ust. 1 aneksu nr (...)). Strony dokonały ostatecznego ustalenia wysokości wynagrodzenia przysługującego powodowi na podstawie umowy nr (...) z dnia 4 kwietnia 2013 r. (wraz z późniejszymi aneksami) na łączną kwotę 2.507.380 zł netto (§3 ust. 3 aneksu nr (...)).

Zgodnie z § 15 umowy nr (...) zamawiający (pozwany) tytułem zabezpieczenia terminowego, bezusterkowego i należytego wykonania robót wstrzymał wypłatę z każdej faktury, która była należna i płatna na rzecz wykonawcy (powoda), kwotę stanowiącą 10% wartości umowy netto jako „kaucję gwarancyjną” (§15 ust. 1). Zatrzymane kwoty miały zostać zwrócone wykonawcy w następujący sposób: (a) 50% zatrzymanej kaucji w terminie 30 dnia od dnia podpisania Protokołu Odbioru Końcowego, (b) 50% zatrzymanej kaucji w terminie 30 dni po upływie okresu gwarancji, pod warunkiem usunięcia wad i usterek ujawnionych w przedmiocie umowy.

Kwota pierwotnie przez powoda dochodzonej należności głównej w wysokości 124.369,50 zł stanowiła niezwróconą przez pozwanego drugą część kaucji gwarancyjnej, która stała się wymagalna w dniu 31 października 2016 r.

Kaucja w ww. wysokości została zatrzymana z należności wynikających z faktur: nr (...) z dnia 3 czerwca 2013 r. w kwocie 5.138,25 zł, nr (...) z dnia 28 czerwca 2013 r. w kwocie 70.000.00 zł, (...) nr z dnia 31 sierpnia 2013 r. w kwocie 22.421.61 zł, (d) nr (...) z dnia 30 września 2013 r. w kwocie 999.50 zł, (e) nr (...) z dnia 30 września 2013 r. w kwocie 14.040.14 zł, (f) nr (...) z dnia 28 lutego 2014 r. w kwocie 820.00 zł, (g) nr (...) z dnia 28 lutego 2014 r. w kwocie 10.950,00 zł.

Zgodnie z § 19 ust. 1 zd. drugie umowy nr (...): „Okres gwarancji jakości rozpoczyna się w momencie Odbioru Końcowego Przedmiotu Umowy, natomiast kończy się z upływem 38 miesięcy od daty wystawienia Świadectwa Wykonania całego zadania inwestycyjnego, jednak nie później niż do dnia 30 września 2016 r.”

Powód (...) sp. z o. o. wykonał przedmiot umowy nr (...); strony przeprowadziły jego dwustronny odbiór końcowy w dniu 15 stycznia 2014 r., z którego sporządzono „Protokół odbioru końcowego robót”.

Pierwsza część kaucji w wysokości 124 369,50 zł została przez pozwanego uznana i wypłacona powodowi, zgodnie z porozumieniem zawartym pomiędzy stronami w dniu 29 lipca 2014 r. Termin wymagalności zwrotu drugiej części kaucji gwarancyjnej nastąpił w dniu 31 października 2016 r. (30 dni po upływie terminu gwarancyjnego, liczonego do dnia 30 września 2016 r.).

Powód wezwał pozwanego do zapłaty wymagalnych kaucji gwarancyjnych w kwocie 124.369,50 zł w piśmie z dnia 18 kwietnia 2017 r., które zostało pozwanemu doręczone w dniu 24 kwietnia 2017 r. Powyższe wezwanie pozostało bez odpowiedzi.

Powód ponownie wezwał pozwanego do zapłaty w piśmie z dnia 11 maja 2017 r., znak: (...), które zostało pozwanemu doręczone w dniu 15 maja 2017 r. Pomimo otrzymania dwóch wezwań do zapłaty, pozwany nie dokonał na rzecz powoda żadnych wpłat na poczet drugiej części kaucji wymagalnej zgodnie z §15 ust. 2 tiret drugi w zw. z §19 ust. 1 umowy.

Dnia 3 sierpnia 2017 r. po wniesieniu pozwu, pozwany uiścił kwotę 24.369,50 zł tytułem „części kaucji B- (...) - (...)”. Wobec powyższego powód cofnął częściowo pozew w zakresie należności głównej co do ww. kwoty wraz z odsetkami od niej.

Dodatkowo strony łączyła umowa Nr (...) z dnia 20 maja 2014 r., na mocy której powódka jako wykonawca zobowiązała się do wykonania projektu sanitarnego i elektrycznego oraz wykonania instalacji wentylacji strumieniowej garaży w budynku B i C na zadaniu inwestycyjnym pozwanej p.n. „Zespół budynków mieszkalnych przy ul. (...) w B.". Zgodnie z § 8 ust. 2 b) umowy wykonawca (powódka) miała zapłacić Zamawiającemu (pozwanemu) za zwłokę w usunięciu wad i usterek zgłoszonych podczas odbioru końcowego lub w okresie gwarancji i rękojmi, jak również za zwłokę w wymianie elementu (rzeczy) na wolny od wad w okresie zgłaszania wad oraz w okresie rękojmi i gwarancji jakości w wysokości 0,1 % wynagrodzenia umownego netto za każdy dzień zwłoki, liczonego od pierwszego terminu wyznaczonego na usunięcie wad lub usterek przez Zamawiającego. W świetle § 8 ust. 3 umowy suma kar naliczonych nie mogła przekroczyć 10 % wynagrodzenia umownego netto. Zgodnie z § 2 umowy Nr (...) termin jej realizacji strony określiły na dzień 28 lipca 2014 r. Strony zawarły aneks Nr (...) do cytowanej umowy, który nie zmieniał jednak terminu jej wykonania. Na podstawie aneksu Nr (...) z dnia 20 maja 2014 r. strony ustaliły wynagrodzenie powódki netto

w kwocie 689.647,70 zł. Ponadto zgodnie z § 7 cytowanej umowy powódka udzieliła gwarancji jakości i rękojmi na wykonane roboty na okres 3 lat, licząc od dnia dokonania bezusterkowego odbioru końcowego zadania inwestycyjnego przez Inwestora, nie dłużej niż do dnia 30.09.2017 r. Protokół odbioru przez Inwestora miał miejsce w dniu 25 września 2014 r.

W dniu 10 marca 2017 r. (w okresie gwarancji i rękojmi z umowy Nr (...)) pozwany zgłosił powódce usterkę gwarancyjną w postaci niesprawnych akumulatorów zasilających szafy sterujące systemem ppoż. oddymiania garaży w budynkach (...) przy ul. (...) w B.. Pozwany w przedmiotowym wezwaniu dodatkowo wezwał powódkę do usunięcia zgłoszonych usterek w nieprzekraczalnym terminie do dnia 30 marca 2017 r. pod rygorem uruchomienia wykonawstwa zastępczego. Pomimo pozostawania w okresie gwarancji i rękojmi powódka odmówiła usunięcia usterki. W związku z tym w dniu 5 stycznia 2018 r. pozwany naliczył powódce na podstawie § 8 ust. 2 b) umowy Nr (...) karę umową w kwocie 189.660,52 zł za zwłokę w usuwaniu usterek zgłoszonych w wezwaniu z dnia 10 marca 2017 r. Jednocześnie mając na uwadze zapis § 8 ust. 3 umowy Nr (...) pozwany ograniczył sumę naliczonych kar do 10 % wynagrodzenia netto (689.674,62 zł) powódki, tj. do kwoty 68.967,46 zł (10% z 689. 674,62 zł).

Pozwany w niniejszym postępowaniu zgłosił zarzut potrącenia wierzytelności dochodzonej przez powódkę niniejszym pozwem w kwocie 100.000 zł z wierzytelnością przysługująca pozwanej w kwocie 68.967,46 zł z tytułu naliczonej powódce kary umownej zgodnie z notą księgową Nr (...) z dnia 5 stycznia 2018 r. Wskazywał, że skutkiem dokonanego potrącenia winno być umorzenie wzajemnych wierzytelności do wysokości wierzytelności niższej.

W piśmie z dnia 16 stycznia 2018 r. skierowanym do I. powód zakwestionował kary umowne naliczone przez I. w notcie księgowej nr (...) i ponowił wezwanie do zapłaty. W odpowiedzi na sprzeciw i zawarte w nim argumenty powód wniósł o miarkowanie kary umownej z tytułu zwłoki w usunięciu przez niego wad przedmiotu umowy, naliczonej przez pozwanego w notcie księgowej nr (...) jako rażąco wygórowanej oraz zgłosił zarzut przedawnienia roszczenia o zapłatę przez (...) ww. kary umownej. Podnosił, że (...) S.A. w całości uznał roszczenie dochodzone w niniejszym postępowaniu poprzez częściową spłatę zadłużenia. Powód wniósł o wydanie wyroku częściowego zasądającego od pozwanego na jego rzecz kwotę 31.032,54 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych naliczonymi od dnia 1 listopada 2016 r. do dnia zapłaty oraz o nadanie temu wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności. Podnosił, że do naliczenia kar umownych w drodze noty księgowej z dnia 5 stycznia 2018 r. doszło dopiero po doręczeniu pozwanemu nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanym przez tut. Sąd w niniejszym postępowaniu w dniu 19 grudnia 2017 r., sygn. akt VII GNc 495/17, więc pospieszne naliczenie kar umownych i złożenie oświadczenia o potrąceniu miało na celu wyłącznie umożliwienie podniesienia (nieskutecznego) zarzutu potrącenia i przedłużenia postępowania. Wskazywał, że niedotrzymanie terminu zakończenia robót z umowy nr (...) nastąpiło z przyczyn niezależnych od (...), a wynikających z niezapewnienia przez I. frontu robót, na potwierdzenie czego przedłożył wydruk korespondencji elektronicznej stron. (...) zgłosił też zarzut przedawnienia roszczenia o zapłatę kary umownej z tytułu zwłoki w wykonaniu przedmiotu umowy (...) (umowy nr (...)), która jako umowa zawierająca cechy umowy sprzedaży, dostawy i umowy o roboty budowlane przedawnia się z upływem lat 3 (art. 118 k.c.), zaś kary umowne z tytułu zwłoki zostały naliczone przez I. już po upływie tego terminu (nota księgowa nr (...) została wystawiona w dniu 5 stycznia 2018 r., a do (...) została doręczona w dniu 8 stycznia 2018 r.). Zdaniem powoda I. nie wykazał, aby istotnie doszło do powstania usterki akumulatora/ów, oraz aby ewentualna usterka powstała z winy (...), a także że (...) udzielił gwarancji na akumulatory oraz że zgłoszenia dokonano w okresie obowiązywania gwarancji i rękojmi, na potwierdzenie czego przedłożył korespondencję stron prowadzoną w ramach zgłoszenia reklamacyjnego pozwanego. Konfrontując wysokość kary za rzekomą zwłokę w usuwaniu wad z wysokością ewentualnej szkody powstałej z powodu nieusunięcia usterek akumulatorów (...) podnosił, że kara umowna naliczona za rzekomą zwłokę w usuwaniu wad wyliczonych przez I. na kwotę 189.660,52 zł (i zredukowana do 68.967,46 zł) jest rażąco wygórowana. Łączna kwota, za którą (...) w miesiącu lipcu 2014 zakupił wszystkie akumulatory (12 sztuk) i zasilacze (2+2+3 sztuki) na obiekt (...) wyniosła netto 5.427,05 złotych; nawet zatem gdyby przyjąć, że „usterką” zostały dotknięte wszystkie z ww. urządzeń, a (...) byłby zobowiązany do ich wymiany, to wysokość kary naliczonej przez I. za rzekomą zwłokę w usuwaniu wad w kwocie 189.660,52 zł jest rażąco wygórowana i całkowicie niewspółmierna do kosztów usuwania rzekomych usterek.

Nadzorca sądowy I. M. P. po wystawieniu przez I. noty księgowej nr (...) oraz po wydaniu w niniejszej sprawie nakazu zapłaty VII GNc 495/17 z dnia 19 grudnia 2017 r. dwukrotnie informował (...), jako wierzyciela, o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego I.: pismem z dnia 6 kwietnia 2018 r. oraz dnia 30 kwietnia 2018 r. Wierzytelność (...) figuruje w wykazie wierzytelności spornych (...) S.A. w B. – w postępowaniu układowym.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd uznał, że wolą stron było zatrzymanie części wynagrodzenia należnego podwykonawcy, a nie udzielenie dodatkowej kaucji gwarancyjnej. Wobec tego kwota pełniąca funkcję kaucji nie przestała stanowić części należnego podwykonawcy wynagrodzenia. Stąd też roszczenie powoda, jako żądanie zatrzymanej części przysługującego mu wynagrodzenia, znajdowało oparcie w art. 647 k.c. Zgodnie z art. 647 k.c., jednym z podstawowych obowiązków inwestora jest zapłata umówionego wynagrodzenia.

Przechodząc do zgłoszonego przez pozwanego zarzutu potrącenia Sąd uznał, że nie mógł być on zasadny z uwagi na brak wymagalności wierzytelności przedstawionej do potrącenia oraz brak wykazania przez pozwanego, że taka wierzytelność mu względem powoda przysługuje.

Sąd odwołał się do treści § 8 umowy nr (...), gdzie przewidziane są w nim przypadki, w jakich zamawiający naliczy, a wykonawca zapłaci kary umowne, bez wskazywana terminu, w jakim taka zapłata miałyby nastąpić. W związku z powyższym uznał, że zobowiązanie wynikające z naliczenia kar umownych było zobowiązaniem bezterminowym. Konsekwencją zaś takiej oceny było przyjęcie przez Sąd I instancji, że kara umowna z tytułu umowy nr (...) nie była wymagalna, gdyż w sprzeciwie pozwana wskazała jedynie na wysokości należnej jej kary umownej oraz na podstawy wyliczenia jej wysokości, a nie wykazała, by kiedykolwiek wzywała powoda do dokonania zapłaty tej wierzytelności. Załączona do sprzeciwu nota księgowa nie mogła być w tym wypadku wystarczająca, albowiem jest to dokument księgowy (rachunkowy), a nie wezwanie do zapłaty powodujące rozpoczęcie biegu terminu na spełnienie świadczenia dotąd bezterminowego. Dlatego też przedstawiona do potrącenia wierzytelność była wierzytelnością niewymagalną i jako taka nie podlegała więc potrąceniu.

Sąd wskazał, że pozwany, co nie było przez niego samego kwestionowane, nigdy wcześniej nie występował do powoda o zapłatę należności z tytułu jakichkolwiek kar umownych. Mało tego, jak wynika z okoliczności sprawy, zostały one naliczone dopiero po wydaniu w sprawie niniejszej nakazy zapłaty. Tymczasem dopiero z momentem wystąpienia przez pozwanego z żądaniem zapłacenia kary, mógłby zacząć biec dla powoda termin określony w wezwaniu do zapłaty przez niego należności z tytułu kary umownej – a więc termin wymagalności roszczenia pozwanej nastąpiłby dopiero z bezskutecznym upływem zakreślonego terminu zapłaty.

Zdaniem Sądu Okręgowego, oprócz braku wykazania stanu wymagalności (potrącalności) wierzytelności zgłoszonej przez pozwanego do potrącenia, pozwany nie sprostował też obowiązkowi udowodnienia przedmiotowej wierzytelności, gdyż nie zaoferował w tym zakresie wystarczających dowodów. Zdaniem Sądu, to powód, podejmując obronę przed zgłoszonym zarzutem potrącenia, przedłożył szereg dowodów dla wykazania jego niezasadności, podczas gdy inicjatywa dowodowa pozwanego w zakresie zasadności zgłoszonego zarzutu ograniczyła się jedynie do wskazania, że strony łączyła jeszcze inna umowa i obowiązków z tej umowy powód nie wypełnił, w związku z czym pozwany naliczył mu kary umowne. Powyższe nie było wystarczające dla uznania, że pozwany udowodnił, iż przysługuje względem powoda wierzytelność, jaką mógłby potrącić z dochodzonym w niniejszej sprawie roszczeniem.

W świetle powyższego, nie sposób było zatem uznać, że pozwany złożył skuteczny zarzut potrącenia. Poza bowiem domaganiem się obniżenia wynagrodzenia powoda o wartość naliczonej kary umownej z tytułu niewłaściwej (w jego ocenie) realizacji umowy nr (...), nie wykazał jej wymagalności, przez którą pojmuje się stan, w którym wierzyciel ma prawną możliwość żądania zaspokojenia przysługującej mu wierzytelności, a dłużnik jest obowiązany spełnić świadczenie, ani też jej w sposób dostateczny nie udowodnił. W związku z tym nie mogło dojść do jej wzajemnego umorzenia z wierzytelnością powoda.

Wobec powyższego zobowiązanie z tytułu należnego powodowi wynagrodzenia nie tylko w kwocie 31.032,54 zł, ale i w pełnej, dochodzonej w niniejszym procesie kwocie 100.000 zł nie wygasło, a zatem z mocy art. 647 k.c. obowiązek jego uiszczenia nadal spoczywał na pozwanym. Stąd też taką kwotę zasądzić należało na rzecz powoda.

Wobec skutecznego cofnięcia powództwa w zakresie kwoty 24.369,50 zł, zgodnie z treścią art. 203 k.p.c. w zw. z art. 355 k.p.c. Sąd umorzył postępowanie. Ponieważ zapłata tej kwoty przez pozwanego nastąpiła po wytoczeniu powództwa, pozwanego uznać należało za przegranego również w zakresie żądania zapłaty ww. kwoty.

Rozstrzygnięcie o kosztach Sąd oparł o treść art. 98 k.p.c., mając na uwadze wynik procesu.

O nadaniu wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności w zakresie niekwestionowanego przez pozwanego roszczenia w kwocie 31.032,54 zł. Sąd orzekł na podstawie z art. 333 § 3 k.p.c. Zdaniem Sądu z racji, że powód znajduje się w postępowaniu restrukturyzacyjnym, opóźnienie w jego wykonaniu w tym zakresie uniemożliwiłoby jego wykonanie w tym zakresie lub znacznie utrudniało jego wykonanie. Przesłanką konieczną do wszczęcia postępowania restrukturyzacyjnego jest bowiem wystąpienie po stronie dłużnika stanu niewypłacalności lub zagrożenia niewypłacalnością (art. 6 ust. 1 ustawy Prawo restrukturyzacyjne).

Apelacje od powyższego wyroku wniósł pozwany, który zaskarżając go w części, tj. w pkt I ponad kwotę 31.032,54 zł i w pkt III, zarzucił mu naruszenie następujących przepisów postępowania oraz prawa materialnego:

- 1) art. 6 k.c. poprzez uznanie, że na pozwanym spoczywał obowiązek udowodnienia istnienia wierzytelności z tytułu kar umownych czemu nie sprostał w sytuacji, gdy to powód przedłożył szereg dowodów na niezasadność kary umownej, podczas gdy obowiązek wykazania, że wykonawca nie ponosi odpowiedzialności za nienależyte wykonanie umowy, a co za tym idzie – wykazanie bezpodstawności naliczenia kar – spoczywa na powodzie;
- 2) art. 233 k.p.c. poprzez niewłaściwą ocenę dowodów, tj. umowy z dnia nr (...), wezwania do usunięcia usterek z dnia 10 marca 2017 r., noty księgowej z dnia 5 stycznia 2018 r. i uznanie, że dowody te nie dają podstawy do naliczenia kary umownej;
- 3) art. 455 k.c. poprzez uznanie, że nie wykazał wymagalności kary umownej z uwagi na brak wezwania do zapłaty, w sytuacji gdy wymagalność kary umownej naliczonej zgodnie z notą wynika z właściwości zobowiązania;
- 4) art. 65 k.c. w zw. z art. 60 k.c. i art. 61 k.c. poprzez uznanie, że załączona do sprzeciwu nota księgowa nie mogła być uznana jako wezwanie do zapłaty z uwagi na to, że jest to dokument księgowy;
- 5) art. 498 § 1 k.c. poprzez uznanie, że z uwagi na brak przesłanki wymagalności wierzytelności, zgłoszony zarzut potrącenia jest nieskuteczny;
- 6) 484 k.c. poprzez uznanie, że pozwany nie udowodnił, że przysługuje mu wierzytelność z tytułu kary umownej, która nie może być potrącona z roszczenia powoda.

Wskazując na powyższe wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez obniżenie zasądzonej na rzecz powoda kwoty do 31.032,54 zł i oddalenie powództwa w pozostałej części. Oprócz tego wnosił o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu za obie instancje.

Z kolei zażalenie na zawarte w pkt III oraz IV powyższego wyroku rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu oraz nadania wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności wywiódł powód. Wnosił on o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kwoty 11.272,15 zł oraz nadanie rygoru natychmiastowej wykonalności wyrokowi w punkcie I co do kwoty 100.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych naliczonymi od dnia 1 listopada 2016 r. do dnia zapłaty. Wnosił również o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie, zaś zażalenie powoda częściowo było zasadne, a częściowo bezprzedmiotowe.

W pierwszej kolejności zaznaczyć należy, że Sąd Okręgowy poczynił w niniejszej sprawie prawidłowe ustalenia faktyczne. Ustaleń tych nie kwestionowała co do zasady żadna ze stron, co tym bardziej pozwalało Sądowi Apelacyjnemu na podzielenie ich w całości i przyjęcie za własne. Przedmiotem zaskarżenia apelacji pozwanego objęta była jedynie kwestia zasadności podniesionego przez niego w toku procesu zarzutu potrącenia przysługującej mu wobec powoda wierzytelności z tytułu kary umownej za niedotrzymanie terminu wykonania innej łączącej strony umowy.

Odnosząc się do tego zarzutu, wskazać od razu trzeba, że Sąd Okręgowy błędnie stwierdził, że nie doszło do powstania wierzytelności, gdyż pozwany uprzednio nie wzywał powoda do jej zapłaty. Jakkolwiek istotnie pozwany nie skierował do powoda pisma zatytułowanego jako „wezwanie do zapłaty”, to zauważyć jednocześnie należy, że do strony powodowej została skierowana nota obciążeniowa, w której to – jak słusznie zauważa apelujący – zawarte były nie tylko wszelkie niezbędne elementy potrzebne dla ustalenia wysokości kary umownej i jej wymagalności, ale także oświadczenie o potrąceniu. Wprawdzie w dokumencie tym wprost nie wezwano powoda do zapłaty, niemniej jednak wskazano, że należności z obu wierzytelności (powodowej i pozwanej) wzajemnie się kompensują. Tym samym doręczenie takiego dokumentu skutkowało wymagalnością wierzytelności z chwilą jego dojścia do powoda. W konsekwencji zdaniem Sądu Apelacyjnego nie było potrzeby ponownego wzywania powoda do zapłaty, skoro pozwany uważał, że nastąpiła kompensata należności stron.

Powyższy mankament nie miał jednakże wpływu na prawidłowość wydanego rozstrzygnięcia, jako że jedna z wierzytelności strony pozwanej, dotycząca kary umownej za zwłokę w wykonaniu przedmiotu umowy (...), się przedawniła, co umknęło uwagi Sądu I instancji. Tym niemniej odpowiedni zarzut został w toku postępowania podniesiony przez stronę powodową (k. 138) i Sąd Apelacyjny go uwzględnił. Wskazać w tym miejscu należy, że roboty budowlane związane z umową, co do której strona pozwana sformułowała zarzut potrącenia zakończyły się odbiorem robót w dniu 25 września 2014 r. (protokół odbioru k. 108). W tej dacie w ocenie Sądu Apelacyjnego było już wiadomo ile wyniosło opóźnienie, bądź też zwłoka w oddaniu przedmiotu umowy. Po tej dacie strona pozwana mogła już formułować roszczenie z tytułu kar umownych. Jest to zgodne z treścią art. 120 k.c., który w § 1 stanowi, że jeżeli wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie. Zdaniem Sądu Apelacyjnego po dacie odbioru końcowego pozwany mógł taką czynność podjąć. Zważywszy zaś na fakt, że obydwie strony są podmiotami gospodarczymi, w sprawie miał zastosowanie art. 118 k.c., który traktuje o trzyletnim terminie przedawnienia, albowiem nie stosuje się do robót budowlanych dwuletniego terminu przedawnienia wynikającego z przepisów o umowie o dzieło (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., sygn. akt III CZP 63/01, opubl. OSNC 2002 r., nr 9, poz. 106).

Natomiast jeśli chodzi o kwestię związaną z karą umowną za nieusunięcie w terminie wad wykonanych robót, to należy się odwołać do dokumentów złożonych do akt sprawy przez stronę powodową, z których to wynikało, że faktycznie po zakończeniu dzieła w sierpniu 2016 r. były zgłaszane usterki akumulatorów. Obszerna korespondencja mailowa prowadzona pomiędzy stronami wskazuje jednak, że ostatecznie sam pozwany doszedł do wniosku, że zgłoszona przez zarządcę (...), wada akumulatorów, nie została potwierdzona odpowiednimi dokumentami żądanymi przez powoda, za pośrednictwem pozwanego (k. 170). Nie wykazano zatem aby faktycznie istniały podstawy do przyjęcia, iż powstało roszczenie z gwarancji bądź też z rękojmi. Pozwany po zgłoszeniu rzekomych wad sam uznał, że to zgłoszenie było niezasadne. W toku niniejszej sprawy pozwana przeciwnych dowodów nie zaprezentowała. Tak więc Sąd Apelacyjny oparł się na tych dowodach, które zostały w sprawie wskazane przez stronę powodową.

Z tych względów Sąd Apelacyjny – uznając, że wyrok Sądu I instancji mimo częściowo błędnego uzasadnienia odpowiada prawu – działając na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

Sąd Apelacyjny w oparciu o art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. skorygował natomiast rozstrzygnięcie w zakresie kosztów procesu, albowiem Sąd I instancji nie zaliczył do nich kosztów postępowania mediacyjnego, które toczyło się w sprawie. W związku z tym o kwotę postępowania mediacyjnego wskazaną w fakturze i zażaleniu Sąd Apelacyjny podwyższył koszty procesu.

Z kolei postępowanie wywołane zawartym w zażaleniu strony powodowej wnioskiem o nadanie rygoru natychmiastowej wykonalności kwocie przewyższającej 31.032,54 zł zostało umorzone, albowiem w świetle do art. 363 § 1 k.p.c. orzeczenie sądu staje się prawomocne z datą wydania wyroku sądu odwoławczego. A zatem nie ma potrzeby nadawania rygoru natychmiastowej wykonalności w dalszym zakresie niż uczynił to Sąd I instancji. W tej części Sąd Apelacyjny rozstrzygnął więc na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny rozstrzygnął na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. oraz art. 108 § 1 zd. 1 k.p.c. zgodnie z wynikiem sprawy. Na zasądzoną kwotę złożyły się: wynagrodzenie pełnomocnika ustalone zgodnie z § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 265) w kwocie 4.050 zł oraz opłata od zażalenia w wysokości 60 zł.

(...)